

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 430/2013-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. júna 2013 predbežne prerokoval sťažnosť MUDr. Z. S., N., zastúpeného advokátkou JUDr. E. L., B., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 v spojitosti s čl. 12 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9 So/148/2011 z 22. augusta 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť MUDr. Z. S. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. novembra 2012 doručená sťažnosť MUDr. Z. S. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 v spojitosti s čl. 12 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj čl. 1 ods. 1

Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 9 So/148/2011 z 22. augusta 2012 (ďalej aj „napadnutý rozsudok najvyššieho súdu“).

Zo sťažnosti, z napadnutého rozsudku najvyššieho súdu a z dokumentov priložených k sťažnosti vyplýva, že medzi účastníkmi konania pred všeobecnými súdmi v správnom súdnictve bolo sporné, či dobu od 1. júla 1995 do 1. júla 2004, v ktorej sťažovateľ vykonával ako samostatne zárobkovo činná osoba prácu klinického onkológa v toxickom prostredí, možno hodnotiť vo zvýhodnenej pracovnej kategórii, a teda či výkon činnosti vo zvýhodnenej pracovnej kategórii má vplyv na výšku jeho predčasného starobného dôchodku.

Rozhodnutím Sociálnej poisťovne č. 500 708 3410 z 27. januára 2011 bol podľa § 67 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) sťažovateľovi priznaný predčasný starobný dôchodok od 26. novembra 2010 v sume 441 € mesačne. Sťažovateľ sa na Krajskom súde v Nitre (ďalej len „krajský súd“) domáhal preskúmania označeného rozhodnutia Sociálnej poisťovne zastávajúc názor, že pri určení výšky jeho predčasného starobného dôchodku nebola zohľadnená práca v rizikovom prostredí (práca vo zvýhodnenej pracovnej kategórii).

Krajský súd rozsudkom č. k. 23 Sd/83/2011-29 z 13. júna 2011 rozhodnutie Sociálnej poisťovne potvrdil. Z tohto rozsudku vyplýva, že krajský súd neprihliadol na námietku sťažovateľa, že mu nebola zhodnotená práca vo zvýhodnenej pracovnej kategórii s odôvodnením, že právna úprava predčasného starobného dôchodku neumožňuje zohľadnenie zamestnania vykonávaného vo zvýhodnenej pracovnej kategórii tak, ako to umožňovali predpisy účinné do 31. decembra 2003. Krajský súd poukázal na § 274 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z., podľa ktorého sa doba zamestnania vo zvýhodnenej pracovnej kategórii zohľadňuje iba pri výpočte starobného dôchodku, pomerného starobného dôchodku a invalidného dôchodku tak, že suma takejto dávky nesmie byť nižšia ako suma určená podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003. Pri predčasnom starobnom

dôchodku však nemožno takto určiť sumu predčasného starobného dôchodku, lebo predpisy účinné do 31. decembra 2003 takúto dávku a spôsob jej výpočtu nepoznali.

Proti rozsudku krajského súdu č. k. 23 Sd/83/2011-29 z 13. júna 2011 sa sťažovateľ odvolal a domáhal sa jeho zrušenia dôvodiac, že je povrchno vypracovaný a nepreskúmateľný. Krajský súd sa nemal podľa sťažovateľa dostatočne vysporiadať ani s jeho námietkami a argumentáciou, pokiaľ ide o tvrdenie, že predčasný starobný dôchodok sa po dovŕšení dôchodkového veku poistenca stáva starobným dôchodkom, preto predmetom sporu podľa sťažovateľa je otázka stotožnenia závislej práce a samostatnej zárobkovej činnosti a s ňou spojená otázka rozdielného posudzovania pracovnej kategórie na účely starobného dôchodku a predčasného starobného dôchodku. Podľa názoru sťažovateľa rozlišovanie v prístupe Sociálnej poisťovne, ktoré akceptoval aj krajský súd, je prejavom ich svojvôle, a preto je v rozpore s princípom rovnosti. Poukázal pritom aj na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 306/2010 z 8. decembra 2010, z ktorého má vyplývať, že prioritným kritériom na spravodlivé posúdenie nároku sťažovateľa a zaradenie ním vykonávaného zamestnania do zvýhodnenej pracovnej kategórie na určenie výšky predčasného starobného dôchodku bol druh vykonávanej práce, a nie forma vykonávania tejto práce. Podľa názoru sťažovateľa neobstojí názor krajského súdu, že zákon č. 461/2003 Z. z. nezohľadňuje zamestnanie vykonávané v tzv. zvýhodnenej kategórii a že zvýhodnená pracovná kategória podmieňujúca výšku dávky sa uplatní len pri starobnom dôchodku, a nie pri predčasnom starobnom dôchodku, pretože predpisy účinné do 31. decembra 2003 takúto dávku nepoznali. Vzhľadom na to je uvedený názor podľa sťažovateľa v rozpore s § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. Obdobie dôchodkového poistenia sa podľa sťažovateľa musí posudzovať pre predčasný starobný dôchodok rovnako ako pre starobný dôchodok, lebo po dovŕšení dôchodkového veku poistenca splynú. Postupom odporkyne bol sťažovateľ postihnutý dvakrát, a to znížením výmery predčasného dôchodku o 10 % na jednej strane a nezohľadnením výkonu práce vo zvýhodnenej pracovnej kategórii ako samostatne zárobkovo činná osoba na strane druhej.

Najvyšší súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok krajského súdu č. k. 23 Sd/83/2011-29 z 13. júna 2011 ako vecne správny. Aj podľa názoru najvyššieho

súdu nárok na dôchodok vo výške, ktorá nie je nižšia ako jeho výška zistená podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003, sa netýka predčasného starobného dôchodku, keďže taký druh dôchodkovej dávky predpisy účinné do 31. decembra 2003 neupravovali, a to bez ohľadu na to, že dovŕšením dôchodkového veku podľa zákona č. 461/2003 Z. z. sa predčasný starobný dôchodok stáva starobným dôchodkom. Sťažovateľ si podľa najvyššieho súdu musel byť vedomý toho, že v dôsledku uplatnenia nároku na predčasný starobný dôchodok nebude tento vypočítaný podľa zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“), a aj preto nie je dôvodná námietka dvojitého postihu a diskriminácie sťažovateľa, lebo priznaním predčasného starobného dôchodku vo výške určenej podľa zákona č. 461/2003 Z. z. u neho nedošlo k inému zaobchádzaniu ako u iných žiadateľov o predčasný starobný dôchodok.

Sťažovateľ považuje výklad najvyššieho súdu za svojvoľný, diskriminačný a nespravodlivý, a preto proti nemu podal ústavnému súdu sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorou navrhuje, aby ústavný súd rozhodol, že ním došlo k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 v spojitosti s čl. 12 ústavy a práv vyplývajúcich z čl. 6 ods. 1 a čl. 14 dohovoru, ako aj čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu. Sťažovateľ taktiež navrhuje, aby ústavný súd napadnutý rozsudok najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom

súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu, resp. jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by

bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Ústavný súd ďalej pripomína, že úlohou všeobecných súdov v správnom súdnictve, teda aj krajského súdu a najvyššieho súdu v tejto veci, nie je nahradzovať činnosť správnych orgánov, ale len preskúmať zákonnosť ich postupov a rozhodnutí, teda to, či kompetentné orgány pri riešení konkrétnych otázok vymedzených žalobou rešpektovali príslušné hmotno-právne a procesno-právne predpisy. Pritom treba vziať do úvahy, že správny súd (súd konajúci o žalobe proti rozhodnutiu alebo postupu správneho orgánu) nie je súdom skutkovým, ale je súdom, ktorý posudzuje iba právne otázky napadnutého postupu alebo rozhodnutia orgánu verejnej správy. Vzhľadom na tieto špecifiká správneho súdnictva ústavný súd posudzoval aj dôvodnosť námietok sťažovateľa proti napadnutému rozsudku najvyššieho súdu (IV. ÚS 310/2011).

Sťažovateľ namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 v spojitosti s čl. 12 ústavy a práv vyplývajúcich z čl. 6 ods. 1 a čl. 14 dohovoru, ako aj čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu. Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ nešpecifikoval, porušenia ktorého odseku čl. 12 ústavy sa dovoľáva, ale zároveň namietal porušenie zásady nediskriminácie podľa čl. 14 dohovoru, ústavný súd vychádzal z toho, že sťažovateľ namieta porušenie čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy.

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvyhodňovať alebo znevýhodňovať.

Podľa čl. 14 dohovoru užívanie práv a slobôd priznaných týmto dohovorom sa musí zabezpečiť bez diskriminácie založenej na akomkoľvek dôvode, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod alebo iné postavenie.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu...

Podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Ústavný súd v nadväznosti na namietané porušenie čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy konštatuje, že jednotlivé zásady vymenované v čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy vyjadrujú podstatu základných práv ako prirodzených práv a zároveň majú univerzálny charakter. Treba ich chápať ako ústavné direktívy adresované predovšetkým orgánom pôsobiacim v normotvornej činnosti všetkých stupňov. Vzhľadom na tieto znaky nemôžu plniť poslanie priamo aplikovateľných ustanovení v individuálnych záležitostiach. Ich aplikácia je možná iba v spojení s ochranou konkrétnych práv a slobôd uvedených v ústave (II. ÚS 132/02, IV. ÚS 150/03, IV. ÚS 81/2011, II. ÚS 123/02, IV. ÚS 150/03). Tieto ustanovenia ústavy sú vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, t. j. aj jeho rozhodovania o porušovaní základných práv a slobôd garantovaných ústavou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

V konaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy by bolo možné porušenie tohto článku ústavy vysloviť len v spojení s vyslovením porušenia niektorého zo základných práv a slobôd, a preto ak ústavný súd nedospeje k záveru, že boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa, neexistuje ani dôvod na vyslovenie porušenia čl. 12 ústavy (IV. ÚS 214/2011, IV. ÚS 81/2011, m. m. IV. ÚS 119/07). Ústavný súd zastáva rovnaký názor aj vo vzťahu k čl. 14 dohovoru, pričom poukazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (napríklad rozhodnutie bývalej Európskej komisie pre ľudské práva č. 23131/93 vo veci Ladislav Brežný a Aurel Brežný proti Slovenskej republike zo 4. marca 1996), z ktorej vyplýva, že uvedený článok iba dopĺňa ostatné hmotnoprávne ustanovenia dohovoru a jeho protokolov. Tento článok však nemá vlastnú nezávislú existenciu, ale je účinný len vo vzťahu k právam a slobodám, ktoré sú zaručené ustanoveniami dohovoru (IV. ÚS 47/05).

Podstata námietok sťažovateľa zhodne s námietkami uvedenými v riadnom procesnom postupe pred všeobecnými súdmi spočíva v tvrdení, že najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí potvrdil diskriminačný a nespravodlivý výklad Sociálnej poisťovne, podľa ktorého bola práca vo zvýhodnenej kategórii u kolegov sťažovateľa započítaná do ich starobného dôchodku, ale v jeho prípade nebola táto povaha práce zohľadnená pri výpočte dávky predčasného starobného dôchodku. Argumentuje pritom, že predmetný rozdiel spočíva v tom, že na rozdiel od svojich kolegov, ktorí boli zamestnaní v pracovnoprávnom vzťahu, on prácu vykonával ako samostatne zárobkovo činná osoba a tento rozdiel sa nemal prejaviť pri výpočte dávky sociálneho poistenia. Podobnosť inak rozdielnych dávok (sťažovateľov vlastný nárok na predčasný starobný dôchodok a nárok kolegov na starobný dôchodok) odôvodňuje tým, že aj pri poberateľovi predčasného starobného dôchodku po vzniku nároku na starobný dôchodok dôjde k transformácii predčasného starobného dôchodku na starobný dôchodok.

Podľa relevantných častí odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu *«Z dôchodkového zabezpečenia sa podľa zákona č. 100/1988 Zb. poskytujú tieto dôchodky: starobný, invalidný, čiastočný invalidný, za výsluhu rokov, vdovský, vdovecký, sirotsky,*

manželky, sociálny (§ 7 písm. a/. Druhom starobného dôchodku je aj pomerný starobný dôchodok (Druhá hlava, druhý diel, § 26 zákona č. 100/1988 Zb.)...

Podľa § 274 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. suma starobného dôchodku, pomerného starobného dôchodku a invalidného dôchodku, na ktorý vznikne nárok podľa odseku 1, nesmie byť nižšia ako suma určená podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003, a to vrátane úpravy dôchodku a zvýšenia dôchodkov prislúchajúcich podľa osobitného predpisu. To platí aj vtedy, ak sa suma dôchodkov uvedených v prvej vete určuje na účely určenia sumy vdovského dôchodku, vdoveckého dôchodku alebo sirotského dôchodku.

Z citovaných ustanovení (§ 14 ods. 1 v spojení s § 16 a § 175 zákona č. 100/1988 Zb., § 274 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z. z., pozn.) vyplýva, že zachovanie nárokov zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa týka len tých druhov dôchodkov, ktoré boli upravené v zákonnej úprave platnej pred 1. januárom 2004. Ak bol sťažovateľovi priznaný predčasný starobný dôchodok, ustanovenie § 274 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov na účely porovnávacieho výpočtu sumy dôchodku podľa zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov nemožno použiť. Nároky vyplývajúce zo zaradenia do zvýhodnenej I. alebo II. pracovnej kategórie podľa tohto ustanovenia na účely výpočtu sumy dôchodkovej dávky možno použiť len pri rozhodovaní o starobnom dôchodku, o pomernom starobnom dôchodku alebo invalidnom dôchodku (Zbierka stanovísk a rozhodnutí NS a súdov SR 4/2012, rozhodnutie č. 59). Nárok na dôchodok vo výške, ktorá nie je nižšia ako jeho výška zistená podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 sa teda netýka predčasného starobného dôchodku, keďže taký druh dôchodkovej dávky predpisy účinné do 31. decembra 2003 neupravovali a to bez ohľadu na to, že dovŕšením dôchodkového veku podľa zákona č. 461/2003 Z. z. sa predčasný starobný dôchodok stáva starobným dôchodkom...

Vzhľadom na uvedené si sťažovateľ musel byť vedomý toho, že v dôsledku uplatnenia nároku na predčasný starobný dôchodok nebude tento vypočítaný aj podľa zákona č. 100/1988 Zb. Vzhľadom na vyššie uvedené nie je dôvodná námietka dvojitého postihu a diskriminácie sťažovateľa, lebo priznaním predčasného starobného dôchodku vo výške určenej podľa zákona č. 461/2003 Z. z. u neho nedošlo k inému zaobchádzaniu ako u iných žiadateľov o predčasný starobný dôchodok.

Odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že pokiaľ sa sťažovateľ domáhal hodnotenia zamestnania vo zvýhodnenej pracovnej kategórii do 1. júla 2004, také zaradenie by bolo možné len do 31. decembra 1999 (§ 14 ods. 1 v spojení s § 16 zákona č. 100/1988 Zb.). Hodnotenie samostatnej zárobkovej činnosti vo zvýhodnenej kategórii neumožňoval zákon č. 100/1988 Zb. ani pred zrušením pracovných kategórií.

Pokiaľ sťažovateľ namietal nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 306/2010, odvolací súd poznamenáva, že v danom prípade sa ústavný súd zaoberal právnym posúdením otázky, či zamestnanie sťažovateľa bolo „vykonávané v obchodnej spoločnosti, ktorá vznikla zo štátneho podniku“.».

Ústavný súd považuje za potrebné poukázať na to, že sťažovateľ sa v podstate cíti diskriminovaný takým výkladom predmetných ustanovení právnych predpisov, podľa ktorého sú podmienky poberania predčasného starobného dôchodku iné ako starobného dôchodku, a zároveň sa na účely výpočtu predčasného starobného dôchodku robí rozdiel medzi zamestnaneckým pomerom a samostatnou zárobkovou činnosťou, čo má byť v rozpore s judikatúrou ústavného súdu (nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 306/2010). Takýto postup najvyššieho súdu pritom považuje za arbitrárny a nespravodlivý.

Ústavný súd sa nestotožnil s námietkou sťažovateľa poukazujúcou na diskriminačné posúdenie dávky predčasného starobného dôchodku a starobného dôchodku, ktoré by podľa sťažovateľa mali byť posudzované rovnako z toho dôvodu, že potom, ako poberateľ predčasného starobného dôchodku splní podmienky na priznanie starobného dôchodku, sa mu predčasný starobný dôchodok zmení na starobný dôchodok. V čase rozhodovania správneho orgánu a vydania rozhodnutia, ktorého zákonnosť bola preskúmaná, ale ešte neboli splnené podmienky na priznanie starobného dôchodku (z rozsudku krajského súdu pritom vyplýva, že sťažovateľ dovŕšil dôchodkový vek 8. júla 2012, teda až po vydaní rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ktoré bolo predmetom súdneho prieskumu) a posúdenie novej budúcej dávky (a podmienok nároku na jej vznik, ako aj na jej výšku) nebolo ani predmetom rozhodovania správneho orgánu. Ústavný súd bez toho, aby prejudikoval posúdenie dávky sociálneho poistenia (starobný dôchodok) po nadobudnutí nároku na túto dávku, považuje dávku predčasného starobného dôchodku a starobného dôchodku za dve

rozdielne dávky, a okolnosť, že sa v určitý čas jedna dávka transformuje na inú dávku, práve potvrdzuje rozdielny režim týchto dávok. Nejde tak v zmysle čl. 12 ústavy, resp. čl. 14 dohovoru o rovnaké situácie, ktoré by najvyšší súd posudzoval rozdielne.

Ústavný súd sa nestotožnil ani s argumentáciou sťažovateľa, že najvyšší súd robil rozdiel v tom, či v posudzovanom období vykonával prácu ako zamestnanec alebo ako samostatne zárobkovo činná osoba. Z uvedenej časti odôvodnenia vyplýva, že rozhodujúcim na určenie nebol spôsob realizácie určitého druhu práce, ale druh dávky (predčasný starobný dôchodok oproti starobnému dôchodku). Podstatná časť argumentácie najvyššieho súdu spočíva v tom, že zvýhodnenie vyplývajúce zo zaradenia do pracovných kategórií sa týka len tých druhov dôchodkov, ktoré boli upravené v zákonnej úprave platnej pred 1. januárom 2004. A keďže predčasný starobný dôchodok nepatrí medzi dávky predpokladané zákonnou úpravou pred 1. januárom 2004, nemožno priznať zvýhodnenie aj vo vzťahu k predčasnému starobnému dôchodku.

Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd dostatočným a zrozumiteľným spôsobom vyhodnotil, prečo považoval rozhodnutie krajského súdu za vecne správne, vysporiadal sa pritom so všetkými námietkami sťažovateľa. Uvedený výklad najvyššieho súdu nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého postupu a rozhodnutia najvyššieho súdu.

Ústavný súd preto dospel k záveru, že v okolnostiach danej veci nič nesignalizuje, že by napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu mohlo dôjsť k porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 12 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 14 dohovoru a čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu, a preto bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Rovnaký záver zaujíma ústavný súd aj vo vzťahu k tej časti sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, a to v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 78/05,

IV. ÚS 301/07, IV. ÚS 396/08), a vychádzajúc z toho, že absencia porušenia ústavnoprávnych princípov vylučuje založenie sekundárnej zodpovednosti všeobecných súdov za porušenie základného práva sťažovateľa hmotnoprávneho charakteru. O prípadnom porušení základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu by bolo možné uvažovať zásadne len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého z uvedených základných práv, resp. ústavnopracných princípov, resp. v spojení s ich porušením.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. júna 2013